

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

REĢIONU KOMITEJA

2007. GADA 23. MARTA 69. PLENĀRĀ SESIJA

Reģionu komitejas atzinums “Eiropas kohēzijas politikas sviras efekts struktūrfondu ietvaros”

(2007/C 156/01)

REĢIONU KOMITEJA

- Eiropā pašlaik notiek milzīgas sociāli ekonomiskas pārmaiņas un rodas tehnoloģiskas problēmas, kam ir liela nozīme 2000. gada Lisabonas programmā izvirzītā galvenā mērķa sasniegšanā, lai saglabātu un pilnveidotu Eiropas modeli, kurā iespējams apvienot labklājību un solidaritāti. Eiropā to iespējams panākt, vienīgi saglabājot stingru politisko pamatu, kas nodrošina ieinteresētajām pusēm ne vien līdzekļus jaunām iespējām, bet arī seku pārvaldībai. Minētās problēmas visvairāk attiecas uz reģionālajām un vietējām pašvaldībām, tomēr vienlaikus minētajām pašvaldībām ir vislielākās iespējas pārveidot stratēģiskās pamatnostādnes konkrētos pasākumos, mobilizējot sociālās un ekonomiskās jomas dalībniekus visā Eiropā.
- Tādējādi ES izaugsmes un darba vietu radīšanas atjaunotās stratēģijas sekmīgai īstenošanai nepieciešams mobilizēt resursus visā Eiropas teritorijā. Gan ES, gan valstu budžeti ir ierobežoti, tomēr Eiropai jācenšas atrast vislabākais veids pieejamo finanšu resursu palielināšanai. RK uzskata, ka kohēzijas politika, ņemot vērā tās stratēģisko orientāciju un īstenošanas mehānismus, ir efektīva svira ES rīcībā.
- RK uzskata, ka ES kohēzijas politikas sviras efektu 2007. — 2013. gada plānošanas periodā var ievērojami pastiprināt. Kohēzijas politikā iekļautos izmēģinātos un pārbaudītos principus papildina virkne pasākumu: stratēģiskākas pieejas apstiprināšana attiecībā uz kohēzijas politiku, līdzekļu iezīmēšana un koncentrēšana prioritārās nozarēs, uzlabots tiesiskais regulējums inovatīvu finanšu shēmu pieņemšanai, pilsētu attīstības programmu nozīmīguma palielināšana un teritoriālās sadarbības uzlabošana.

REĢIONU KOMITEJA,

ņemot vērā Eiropas Komisijas 2006. gada 24. marta lēmumu saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 265. panta pirmo punktu konsultēties ar to par minēto tematu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2006. gada 20. jūlija vēstuli, kurā tas lūdz RK izstrādāt atzinumu par tematu "Reģionālās politikas ietekme un sekas attiecībā uz kohēziju Eiropas Savienībā",

ņemot vērā priekšsēdētāja 2006. gada 1. jūnija lēmumu uzdot Teritoriālās kohēzijas politikas komisijai izstrādāt atzinumu par minēto tematu,

ņemot vērā Komitejas atzinumu par Komisijas paziņojumu Padomei un Eiropas Parlamentam: "Veidojot mūsu kopīgo nākotni: politikas izaicinājumi un budžeta līdzekļi 2007-2013 gadam paplašinātajā Eiropas Savienībā", COM(2004) 101 galīgā redakcija (CdR 162/2004 fin), (1)

ņemot vērā Komitejas atzinumu par Trešo ziņojumu par ekonomisko un sociālo kohēziju (CdR 120/2004 fin), (2)

ņemot vērā Komitejas atzinumu par tematu "Komisijas paziņojums: kohēzijas politika izaugsmes un darbvietu atbalsta jomā: Kopienas stratēģijas pamatnostādnes 2007. — 2013. gadam", COM(2005) 299 galīgā redakcija (CdR 140/2005 fin),

ņemot vērā Komitejas atzinuma projektu (CdR 118/2006 rev.2), ko Teritoriālās kohēzijas politikas komisija pieņēma 2006. gada 11. decembrī (ziņotājs: **Manuel Chaves González kgs (ES/PSE)**, Andalūzijas reģiona priekšsēdētājs,

69. plenārajā sesijā, kas notika 2007. gada 23. martā pieņēma šo atzinumu.

1. Atzinuma izstrādes sociāli ekonomiskais un politiskais pamatojums.

1.1 Eiropas Komisija 2006. gada 24. martā komisāres *Wallstrom* parakstītajā vēstulē izteica ieinteresētību par to, lai Reģionu komiteja izstrādātu perspektīvas atzinumu par "Eiropas kohēzijas politikas sviras efektu struktūrfondu ietvaros". Komisija uzskata, ka minētais atzinums sniegs ievērojamu ieguldījumu Ceturtajā ziņojumā par kohēziju, ko paredzēts pieņemt 2007. gada pavasarī.

1.2 Turklāt Reģionu komiteja 20. jūlijā saņēma vēstuli no Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja *Borrell* kga, kurā RK izteikts lūgums izstrādāt atzinumu par Eiropas Parlamenta un Parlamenta REGI komitejas locekles *Francisca Pleguezuelos Aguilar* kdzes (ES/ESP) ziņojumu par strukturālās politikas ietekmi uz ES kohēziju. COTER komisija nolēma, ka šis perspektīvas atzinums atbildīs arī Parlamenta pieprasījumam.

1.3 Ar šo atzinumu Komiteja cenšas veicināt debates par kohēzijas politikas nākotni paplašinātajā Eiropā un tās nozīmi ES budžetā. Komiteja uzskata, ka vairākos iepriekšējos priekšlikumos ir apšaubīta kohēzijas politikas efektivitāte Eiropas Savienībā, kurā nepieciešamas reformas ES paplašināšanas un globalizācijas dēļ. Komitejai rada bažas minētajos priekšlikumos jūtama nepietiekama kohēzijas politikas ietekmes novērtējums.

(1) OVC 164, 5.7.2005., 4. lpp.

(2) OVC 318, 22.12.2004., 1. lpp.

1.4 Šobrīd Eiropas Savienībā notiek dziļas sociāli ekonomiskās pārmaiņas un tai jārisina tehnoloģiskas problēmas; minētie jautājumi ir priekšnosacījums 2000. gadā izstrādātās Lisabonas programmā noteiktā labklājības un solidaritātes modeļa saglabāšanai un turpmākai attīstībai. Šajā sakarā jāsecina, ka minētā modeļa nostiprināšanai nepieciešams stingrs politisks pamats, jo tikai tas iesaistītajām dalībniekiem sniegs nepieciešamos līdzekļus iespēju izmantošanai, kā arī seku pārvaldīšanai.

1.5 Eiropas Savienības reģioni un vietējās pašvaldības ir to starpā, kurus minētie izaicinājumi skar visvairāk, bet tām ir arī vislielākās iespējas pārvērst stratēģijas konkrētās darbībās, mobilizējot dažādu teritoriju sociālās un ekonomikas jomas dalībniekus.

1.6 Eiropas Savienības atjaunotā stratēģija izaugsmei un nodarbinātībai var būt veiksmīga vienīgi tad, ja spēs mobilizēt savus resursus visā ES teritorijā. Tas neapšaubāmi liek risināt valstu un ES budžeta ierobežojumu problēmu, tādēļ ES jācenšas palielināt pieejamos finanšu resursus visefektīvākajā veidā. Reģionu komiteja uzskata, ka kohēzijas politika, pateicoties tās stratēģiskajai orientācijai un izpildes mehānismiem, ir līdzeklis, kas sekmē Savienības mērķu sasniegšanu.

1.7 Šā atzinuma mērķis ir, sīki analizējot sviras efektu un ņemot vērā daudzveidīgo kohēzijas politikas ietekmi visā ES teritorijā, sniegt vairākus elementus, kas izmantojami debatēs. Metodoloģiskajā pielikumā iekļauta informācija, kas nepieciešama, lai varētu izprast šā atzinuma izstrādē izmantoto zinātnisko metodoloģiju un darba dinamiku. ⁽³⁾

2. Mēģinājums noteikt sviras efekta definīciju.

Reģionu komiteja šajā atzinumā izsaka priekšlikumu pieņemt plašu sviras efekta jēdzienu, tajā iekļaujot vairākus faktorus, kas ir svarīgi struktūrfondu ietekmes novērtēšanai. Tādējādi un integrētā veidā atzinuma mērķis ir ņemt vērā Kopienas finanšu sviras efektu šādās jomās:

- finanšu aspekti,
- tematiskās koncentrācijas politiskie un stratēģiskie aspekti,
- administratīvās darbības uzlabošana,
- kohēzijas palielināšana Eiropā.

2.1 Sviras efekta finansiālie aspekti.

2.1.1 Kohēzijas politika piedāvā nozīmīgu Eiropas mēroga pievienoto vērtību, jo Kopienas finanšu resursu izmantošana palīdz sasniegt labākus rezultātus un efektīvāk mobilizēt ieinteresētās puses, nekā valsts vai reģionālajā līmenī. Atbilstoši Eiropas Komisijas aplēsēm ⁽⁴⁾ katrs *euro*, kas ES iztērēts kohēzijas politikas ietvaros, 1. mērķa reģionos rada papildu izdevumus vidēji 0,9 *euro* apmērā. Ja apskatām 2. mērķa reģionus, papildizdevumu apmērs palielinās līdz 3 *euro* uz katru ieguldīto *euro*.

2.1.2 Daudzkāršojošo ietekmi pirmām kārtām rada struktūrfondu tematiskā un ģeogrāfiskā koncentrācija. Finanšu koncentrācija kopā ar atbilstošu līdzekļu kopumu palielina iespējas sasniegt nepieciešamo kritisko masu, tādējādi dodot iespēju vēlākā laika posmā attīstīt ieguldījumus. Tādējādi ieguldījumu piesaisti iespējams palielināt, izmantojot ģeogrāfisko un tematisko koncentrāciju, jo ļauj veikt ieguldījumus ar zemākām izmaksām.

2.1.3 Otrkārt, sviras efekts izriet arī no dažādu finansēšanas instrumentu pieejamības, lai gan bieži vien ES dalībvalstis un reģioni dažādus kohēzijas politikas ietvaros pieejamos līdzekļus nespēj izmantot visoptimālākajā veidā. Piemēram, mūsu izpēte rāda, ka vispārējā subsīdija ir elastīgs instruments, kas var radīt un palielināt daudzu projektu finansiālo sviras efektu.

⁽³⁾ http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifier=cdr\coter-iv\dossiers\coter-iv-003\cdr118-2006_fin_ac.doc&language=LV

⁽⁴⁾ Eiropas Komisija: COM(2005) 299. Kohēzijas politika izaugsmes un darbavietu atbalsta jomā: Kopienas stratēģijas pamatnostādnes (2007-2013), Briselē, 2005. gada 5. jūlijā.

2.1.4 Citi ļoti interesanti instrumenti, ko varētu izmantot "sviras efekta" palielināšanai, ir instrumenti, kas izriet no struktūrfondu iesaistīšanas uzņēmumiem, jo īpaši MVU, paredzētajos finansēšanas tehnikas instrumentos, kā, piemēram, riska kapitāla fondi, garantiju fondi, aizdevumu fondi un pilsētu attīstības fondi. Daudzos atbalsta reģionos, izmantojot struktūrfondus, jau ir gūta bagāta pieredze saistībā ar minētajiem atbalsta instrumentiem, jo īpaši riska kapitāla finansējuma jomā. Tas pats attiecas uz to apgrozības fondu struktūru, kas arī pēc atbalstam paredzētā laika var sniegt ieguldījumu reģionālajā attīstībā. Šajā sakarā iniciatīvas JEREMIE, JASPERS un JESSICA ir atzinīgi vērtējamas un to veicinātāju vidū ir Eiropas Investīciju banka (EIB) un Eiropas Investīciju fonds (EIF), kuriem varētu būt svarīga nozīme šāda veida pasākumu īstenošanā.

2.1.5 Šādi instrumenti var paaugstināt arī valsts pārvaldes iestāžu spēju sadarboties ar starptautiskajām finanšu organizācijām un privātajām bankām, ko varētu izmantot kā citu attīstības projektu finansēšanas avotus. Citas minēto instrumentu izmantošanas priekšrocības varētu būt lielāks elastīgums, ko tie var sniegt struktūrfondu pārvaldīšanā, kā arī lielāka maksātspeja attiecībā ar trešajām personām, pateicoties EIB un EIF piesaistei.

2.1.6 Visbeidzot, sviras efektu iespējams palielināt, uzlabojot vairākus faktorus, kas saistīti ar publiskā un privātā sektora partnerības nostiprināšanu. Šajā sakarā spēja noteikt šķēršļus, kas kavē privātā sektora ieguldītājus, un projektu atbalsta grupu, un partnerattiecību ar privātā sektora pārstāvjiem izveide un atbalsts ir būtiski faktori, lai salīdzinoši īsā termiņā piesaistītu privātos ieguldījumus.

2.1.7 Pateicoties finansēšanas stabilitātei un daudzgadu plānošanai, kohēzijas politika nodrošina iespēju izveidot stabilas attiecības ar privāto sektoru, kas spēj radīt lielākus ieguldījumus ilgtermiņā. Šī īpašā kohēzijas politikas iezīme attiecībā uz līdzīga rakstura valstu politikām neapšaubāmi veido jaunu papildu pievienoto vērtību.

2.1.8 Tāpat saistībā ar iepriekš minēto jāņem vērā arī tas, ka dažās dalībvalstīs, jo sevišķi 10 jaunajās dalībvalstīs, straujš publisko ieguldījumu pieaugums varētu apdraudēt deficīta kritērija izpildi un Drošības un stabilitātes pakta noteikumu ievērošanu īstermiņā un vidējā posmā. Publiskā un privātā sektora partnerības (PPP) biežāka izmantošana varētu būt labs alternatīvs risinājums publisko ieguldījumu tiešai palielināšanai.

2.2 Politiku stratēģiskā virzība.

2.2.1 Publiskie ieguldījumi iepriekš rūpīgi jādefinē un pareizi jāplāno visos līmeņos. Tādēļ ir svarīgi uzsvērt to, ka kohēzijas politikai ir galvenā loma reģionālo un valstisko prioritāšu sargrupēšanā, lai veidotu Eiropas līmeņa sinerģiju. Eiropas līmeņa ieguldījumu stratēģija jāpapildina ar attiecīgām valstu un reģionālajām politikām, tādējādi radot ļoti kvalitatīvas valsts investīcijas jomās, kas ir, galvenokārt, svarīgas Lisabonas stratēģijā un tās saiknei ar Gēteborgas stratēģiju.

2.2.2 Minētie ieguldījumi attiecas uz izglītību, zināšanām, inovāciju un izpēti, vides aizsardzību, sociālajiem pakalpojumiem, mūžizglītību un atsevišķu Eiropas struktūru izveidi. Šie ieguldījumi ne vien ietekmē pieprasījumu, bet tiem ir arī ilgtermiņa strukturālā ietekme uz ekonomiku, palielinot ekonomisko izaugsmi un sekmējot reģionu konkurētspēju. Tādējādi kohēzijas politikas radīto sviras efektu izraisa vairāki faktori.

2.2.3 Pirmkārt, jaunu ideju un pieeju īstenošana tajās dalībvalstu un reģionu politikās, kas paredzētas ieguldījumu veicināšanai inovācijā un ekonomiskajā attīstībā. Gadījumu izpētes analīze ļauj secināt, ka kohēzijas politika nacionālo politiku fokusā likusi izvirzīt jomas, kas ir svarīgas saimnieciskajai izaugsmei — inovāciju, pētniecību un aktīvu nodarbinātības un sociālās integrācijas atbalsta politiku.

2.2.4 Minētā virzība izveidojusies, jo īpaši pateicoties iespējai ar fondu līdzekļu palīdzību uzsākt izmēģinājuma projektus, izmantojot jaunas pieejas un instrumentus, kā, piemēram, klasteru politikas inovācijas sekmēšanai vai plašākas līdzdalības pieeju. Tas palīdzējis paaugstināt informētības līmeni un paplašināt "inovācijas" jēdzienu, reģionālās attīstības stratēģijās veiksmīgāk integrējot organizatoriskos, finanšu, vadības, izglītības un inovācijas veicināšanas aspektus.

2.2.5 Otrkārt, kohēzijas politika likusi ņemt vērā tās politikas jomas, kam valstu un reģionālajās politikās iepriekš netika veltīta uzmanība. Daudzi izmēģinājuma projekti, kā, piemēram, RIS (Reģionālās inovāciju stratēģijas) un ERAF inovatīvie pasākumi pakāpeniski nostiprinājušies kā svarīgas valstu un reģionālās politikas. Kopumā jāteic, ka galveno kohēzijas politikas izvirzīto jauno pieeju kopsaucējs ir bijis viselastīgākās un visvairāk uz tirgu orientētās pieejas.

2.2.6 Visbeidzot kohēzijas politikas ietvaros valstu un reģionālu kopīgi izstrādātās integrētās attīstības stratēģijas, ļaujot īstenot konkrētus projektus, ir veicinājušas stratēģiskāku pieeju saimnieciskajai attīstībai un nodarbinātībai. Daudzas jomas, kā, piemēram, tehnoloģija, inovācija, cilvēkresursu apmācība, iespēju vienlīdzība vai apkārtējā vide tika noteiktas kā svarīgi izaugsmes faktori un iekļautas attiecīgajās politikās, lai panāktu integrētāku pieeju.

2.3 Iestāžu veiktspējas nostiprināšana.

2.3.1 Otrs svarīgs ar struktūrfondu izmantošanu saistīts sviras efekta aspekts, ir to ietekme uz valsts pārvaldes iestāžu darbību, tās modernizējot, uzlabojot to pārvaldību un saskaņojot procedūras Eiropas mērogā. Kohēzijas politika veicinājusi Kopienas politiku īstenošanu, jo īpaši vides aizsardzību un iespēju vienlīdzību, kā arī ekonomisko un sociālo pārstrukturēšanu atbilstoši Lisabonas un Gēteborgas stratēģijās noteiktajām prioritātēm.

2.3.2 Šajā sakarā jāuzsver Nacionālo reformu plānu īstenošanas nozīme — jo tie ir galvenais faktors atjaunotās Lisabonas stratēģijas mērķu sasniegšanā — kā arī minēto plānu koordinēšana ar Valstu stratēģiskajām pamatprogrammām 2007. 2013. gadam.

2.3.3 Jāmin arī partnerības veicināšana, iestāžu veiktspējas uzlabošana publisko politiku izstrādes un īstenošanas jomā, novērtēšanas kultūras, pārredzamības un paraugprakses apmaiņas paplašināšana; visi minētie faktori veido daļu no kohēzijas politikas sistēmas Eiropas Savienībā, palīdzot uzlabot visu līmeņu pārvaldību, jo administratīvās iestādes daudzas no šīm tehnikām piemēro citās nozarēs. Jaunu struktūru, kā, piemēram, Reģionālās attīstības aģentūru izveide, arī izradījusies īpaši nozīmīga daudzu ES reģionu attīstībā.

2.3.4 Kohēzijas politika devusi arī ievērojamu ieguldījumu plānu un programmu izstrādē minētajā jomā. Aizvien vairāk tiek veikta rūpīga diagnostika un analīze, mērķi tiek izstrādāti precīzāk un, pamatojoties uz atsaucēm, tiek uzlabota plānu un programmu uzraudzība un novērtēšana. Publisko ieguldījumu ilgtermiņa stratēģiju noteikšana kļuvusi par ikdienišķu pašreizējās plānošanas kultūras sastāvdaļu.

2.3.5 Tas palielinājis arī dalībvalstu spēju piemērot un efektīvi izmantot Kopienas tiesību aktus daudzās jomās, piemēram, vide. Jo īpaši kohēzijas politika veicinājusi svarīgas izmaiņas dalībvalstu tiesību aktos par publisko iepirkumu, to padarot pieejamu un atvērtu visiem Eiropas Savienības uzņēmumiem un tādējādi nostiprinot vienoto tirgu. Tas ir ļoti svarīgs aspekts, ņemot vērā Eiropas Savienības neseno paplašināšanu.

2.3.6 Visbeidzot, Eiropas Savienības strukturālā politika veicinājusi un stiprinājusi reģionu lomu lēmumu pieņemšanas procesā, izstrādājot un īstenojot Kopienas reģionālās politikas. Kritiskās masas sasniegšana cilvēkresursu ziņā, lai nodrošinātu fondu līdzekļu pareizu pārvaldību, ļāvusi izveidot lielāku vietējo un reģionālo pašvaldību autonomiju un Eiropas Savienībā palielināt reģionalizāciju un vietējo autonomiju.

2.4 Kohēzijas palielināšana Eiropas Savienībā.

2.4.1 Kohēzijas politikai sviras efekts ir bijis arī, nostiprinot kohēziju Eiropā vairāku elementu iedarbības rezultātā.

2.4.2 Pirmkārt, partnerības princips un vadītāju aktīvā loma veicinājusi valsts pārvaldes iestāžu un dažādu sabiedrības grupu sadarbību, kam bijusi īpaši svarīga nozīme problēmu risināšanā.

2.4.3 Otrkārt, kohēzijas politika devusi iespēju rast daudzveidīgus risinājumus ļoti sarežģītām un dažādām problēmām. Būtībā problēmas, kas ietekmē dažādus ES reģionus, ir ļoti atšķirīgas, un atšķiras arī nosacījumi un ekonomiskās situācijas. Neraugoties uz to, kohēzijas politika devusi iespēju ņemt vērā atšķirīgās situācijas, jo īpaši ES attālajos un atpalikušākajos reģionos, piemēram, visattālākos reģionos. Šai saskaņotajai pieejai bijusi arī ievērojama ietekme uz citām ES dalībvalstu izstrādātajām politikām.

2.4.4 Turklāt kohēzijas politika devusi iespēju izveidot piemērotus apstākļus ES reģionu un vietējo pašvaldību sadarbībai, galvenokārt izmantojot *INTERREG* iniciatīvu, kas palīdzējusi atrisināt ilgstošas domstarpības vai pagātnes nesaskaņas abpus robežām. Pateicoties starpreģionu sadarbībai, arī to pašvaldību un reģionu sadarbība, kam nav kopīgu robežu, ir ievērojami pilnveidojusies un pašlaik diezgan lielā mērā veicina jaunu reģionālo stratēģiju izveidi.

2.4.5 Līdzšinējos struktūrfonda periodos pastāvējusi cieša saikne starp *ERAF* un *ELVGF* radīja ievējamus sviras efektus attiecībā uz lauku integrētu attīstību. Tādēļ teritoriālās kohēzijas labad arī turpmāk — vismaz koordinēšanas un sadarbības jomā — jāsiglabā saikne starp *ERAF* un *ELFLA*.

2.4.6 Šajā sakarā īpaši nozīmīgi izrādījās programmas *URBAN* rezultāti, kas var izpausties gan fiziskas atjaunošanas, gan sociālās integrācijas jomā, parādot iedzīvotājiem gan Eiropas politikas pievienoto vērtību, gan pasākumu saskaņošanas efektivitāti.

2.4.7 Visbeidzot, kohēzijas politikai ir bijusi būtiska daudzkārtšājoša ietekme saistībā ar Eiropas integrācijas projekta atpazīstamību. Minētā ietekme bijusi vēl jo ievērojamāka, jo kohēzijas politika palīdzējusi uzlabot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas līmeni un paaugstināt iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

3. Secinājumi.

Ņemot vērā minētos faktorus, Reģionu komiteja vēlas uzsvērt šādus aspektus.

3.1 Eiropas kohēzijas politika tās īpašā rakstura dēļ (partnerība, papildināmība, stratēģiskā plānošana un daudzgadu

finansēšana) ir apliecinājusi tās dažādo ietekmi un nozīmīgu daudzkārtēju sviras efektu.

3.2 Eiropas kohēzijas politikai ir sviras efekts attiecībā uz publiskā un privātā sektora partnerības un resursu mobilizēšanu un radišanu. Pateicoties daudzgadu finansēšanas mehānisma stabilitātei un spējai mobilizēt ieguldījumiem nepieciešamo kritisko masu, tā ir daudzās nozarēs ir kā publiskā, tā arī privātā finansējuma katalizators.

3.3 Kohēzijas politikas sviras efekts, kā arī citas tās radītās ietekmes novērotas visu veidu reģionos un ļoti dažādās programmās un projektos neatkarīgi no to izmaksām.

3.4 Būtu jāuzsver arī tas, ka nepieciešams samazināt fondu pārvaldības sarežģītību, lai optimizētu iespējamo partnerattiecību radīto sviras efektu. Turklāt, saglabājot pārāk mazus un sadrumstalotus reģionus, kas tiesīgi saņemt atbalstu, dažos reģionos varētu rasties grūtības partneru sadarbībā, ievērojami ietekmējot partneru izvēli un saistības. Šāda veida problēma tiks atrisināta laika posmā no 2007. līdz 2013. gadam, jo jaunajā Regulā ir atcelts 2. mērķa teritoriju iedalījums.

3.5 Eiropas kohēzijas politika ir izšķiroši nozīmīgs sabiedrisko politiku stratēģiskās orientācijas faktors. Tai ir spēja un potenciāls radīt un veicināt inovatīvas pieejas dažādās nozarēs un orientēt daudzas valstu, reģionālā un vietējā mēroga sabiedriskās politikas. Kohēzijas politika ir efektīvi saista ES mērķus, piemēram, Lisabonas stratēģiju un to pieņemšanu un izpildi, ko dažādās Eiropas Savienības teritorijās veic galvenie iesaistītie dalībnieki.

3.6 Eiropas kohēzijas politikai ir arī sviras efekts attiecībā uz to līdzekļu izmantošanu, kas veltīti būtiskam Lisabonas stratēģijas mērķu īstenošanas pasākumu atbalstam, un kas virzīti uz pētniecību un izstrādi un inovāciju, kas ir izšķiroši vidējā termiņa un ilgtermiņa izaugsmes faktori.

3.7 Atbalsts "jaunajām koncepcijām un pieejām" visaugstākajā politiskajā un administratīvajā līmenī ir izšķiroši nozīmīgs daudzu kohēzijas politikas ietvaros uzsāktu inovatīvo programmu un projektu veiksmīgai realizācijai. Vienlīdz svarīga ir arī stratēģiju atbilstība un valsts pārvaldes iestāžu sadarbība. Iepriekš minētie faktori veicinājuši struktūrfondu radīto sviras efektu.

3.8 Kohēzijas politika ievērojami ietekmē iestāžu veikspējas nostiprināšanu. Piemērojot partnerības principu, visā ES sekmēts jauns, uz sadarbību pamatots pārvaldības modelis, stratēģiski iesaistot dažādus valsts pārvaldes līmeņus un pilsonisko sabiedrību, tādējādi dodot iespēju palielināt sociālo un ekonomisko kapitālu reģionos un vietējās pašvaldībās. Tas būs izšķiroši nozīmīgs faktors jauno dalībvalstu turpmākajā attīstībā.

3.9 Lai maksimāli palielinātu struktūrfondu sviras efektu ilgtermiņā, ir svarīgi ņemt vērā katra reģiona vispārējos apstākļus un kultūras savdabību. Tādēļ vienmēr jāatrod arī līdzsvars starp ES mēroga noteikumiem un reģioniem svarīgajiem aspektiem. Centieni mainīt attiecīgās sabiedrības kultūru un mentalitāti, veicinot inovāciju, izglītību, uzņēmējdarbības spēju un radošo pieeju nodrošina struktūrfondu radīto pārmaiņu ilgspēju.

3.10 Kohēzijas politikai ir arī tāds sviras efekts, kas sekmē saliedētāku ES integrāciju. Tai ir spēja integrēt daudzveidīgus reģionus visā Eiropā, tā ļauj aktīvi līdzdarboties saimnieciski un sociāli ieinteresētajām pusēm un, pateicoties tās konkrētajam ieguldījumam dzīves kvalitātes uzlabošanā, Eiropas iedzīvotāji to atpazīst un uztver kā viņus iekļaujošu.

3.11 Kohēzijas politikas veicina sviras efektu, kas izpaužas ilgspējīgā izaugsmē, ņemot vērā vides prasības un novēršot to, ka to neievērošana izaugsmi izaugsmi, kā arī dzīves kvalitāti un dabas resursu saglabāšanu.

3.12 Tā kā kohēzijas politika aptver visus ES teritoriju, tā Eiropas mērogā rada pamatu līdzsvarotai tautsaimnieciskai un sociālai attīstībai. Ņemot vērā gan konverģences, gan konkurences faktorus, tā rada nepieciešamos nosacījumus pieredzes uzkrāšanai un paraugprakses apmaiņai. Turklāt kohēzijas politika nodrošina integrētu sistēmu savstarpējai apmaiņai ar zināšanām un vienlaicīgi ļauj finansēt un pārņemt veiksmīgas iniciatīvas, izmantojot konkrētus īstenošanas paņēmienus.

3.13 RK uzskata, ka 2007.-2013. gada plānošanas periodā kohēzijas politikas sviras efektu var ievērojami paaugstināt. Kohēzijas politikas pārbaudītos nostiprinātos principus papildina vairāki pasākumi: stratēģiskāka pieeja kohēzijas politikai, līdzekļu iezīmēšana un lielāka koncentrēšana prioritārām nozarēm, kā arī labāks tiesiskais regulējums sarežģītu un inovatīvu finansēšanas shēmu apstiprināšanai, pienācīga uzmanība pilsētu attīstības programmām un teritoriālās sadarbības uzlabošanai. Minētās izmaiņas apstiprina, ka būtisku pārmaiņu saistībā ar ES politiskajiem mērķiem gadījumā, kohēzijas politikai var būt galvenā loma, lai visur ES iedvesmotu un konkrēti atbalstītu saimnieciskās un sociālās pārmaiņas.

3.14 Attīstība un projektu izvēle tiek minēti kā galvenie veiksmes faktori: izmantojamo līdzekļu veids jāizvēlas rūpīgi, lai paredzētu reģionālajām vajadzībām un sasniedzamajiem mērķiem visatbilstošākos elementus.

4. Ieteikumi.

Reģionu komiteja

4.1 iesaka Eiropas Komisijai savā nākamajā pārskatā par pašreizējo situāciju un turpmāko kohēzijas attīstību Eiropas Savienībā izmantot plašu sviras efekta jēdzienu;

4.2 aicina Komisiju, Eiropas Parlamentu un Padomi uzskatīt sviras efektu par kā piemērotu pamatu Kopienas politiku novērtēšanai, jo īpaši ņemot vērā Kopienas budžeta videsposma pārskatīšanu;

4.3 iesaka Komisijai pastiprināt centienus, lai veicinātu visu dalībvalstu un jo īpaši to reģionālo un vietējo pašvaldību informētību par kohēzijas politikas ieguvumiem, struktūru un būtību;

4.4 iesaka Eiropas Komisijai pastiprināt uzsāktos centienus dažādu finanšu instrumentu (*JEREMIE*, *JESSICA*, utt.) veicināšanā, izmantojot struktūrfondus, un vēlas, lai dalībvalstīs būtu labāk noteikti šī jaunā instrumenta darbības veidi un galvenokārt radīt nepieciešamās iespējas, kas ļauj saņemt atbalstu riska kapitāla fondu un garantiju programmu izveidei reģionos;

4.5 iesaka Eiropas Savienībai un dalībvalstīm vienkāršot birokrātiskās procedūras, izveidot tādu juridisku, pārvaldes un finanšu sistēmu, kas atvieglo inovatīvus pasākumus, kā arī nostiprināt inovatīviem uzņēmumiem pielāgotus finansēšanas veidus (riskā kapitāls, biznesa enģeļi, mikrokrēditi, utt.);

4.6 iesaka Eiropas Komisijai un dalībvalstīm novērtēt progresu struktūrfondu pārvaldības vienkāršošanā un decentralizācijā laika posmā no 2007. līdz 2013. gadam, jo īpaši iesaka veikt sevišķu uzmanību proporcionālai atbilstībai starp administratīvajām procedūrām un atbalsta veidu un apjomu, kā arī to ietekmei uz reģionālajām un vietējām pašvaldībām;

4.7 iesaka dalībvalstīm stiprināt partnerattiecības visos struktūrfondu pārvaldības posmos, praktiski pielietojot efektīvus līdzekļus reģionālo un vietējo pašvaldību un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanā visā procesā un iesaka padziļinātas partnerattiecības ar pilsētām sakarā ar to izaugsmes un nodarbinātības virzītājspēka potenciālu;

4.8 iesaka Komisijai, Parlamentam, dalībvalstīm un EIB skaidri iezīmēt šķēršļus, kas apgrūtina privātā un publiska sektora partnerību iesaisti to projektu pārvaldībā, ko finansē no struktūrfondu. Šajā sakarā ļoti palīdzētu publiskā un privātā sektora partnerības pamatjēdzienu precīza interpretācija ES līmenī, kā arī valsts atbalsta režīma vienkāršošana, Turklāt ES reģionālajām un vietējām pašvaldībām nepieciešams izplatīt informāciju par publiskā un privātā sektora partnerības iespējām un problēmām;

4.9 iesaka Eiropas Komisijai un dalībvalstīm saglabāt eksperimentālo un pētniecisko dimensiju, kas bieži piemīt struktūrfon-
diem. Šajā sakarā iesaka dalībvalstīm izmantot paredzētās
rezerves un citus līdzekļus, lai atbalstītu un izplatītu visveiksmī-
gākās stratēģijas, kā arī nostiprinātu teritoriālās sadarbības rezul-
tātus;

4.10 aicina Eiropas Komisiju pievērst uzmanību saiknei starp
struktūrfondu ietvaros veiktajiem pasākumiem un programmām
lauku attīstības veicināšanai un visos līmeņos, ņemot vērā nepie-
ciešamību skaidri nodalīt norēķinus, dot iespēju un veicināt opti-
mālu satura saskaņošanu un koordināciju;

4.11 iesaka struktūrfondu izmantošanas ietvaros pievērst
īpašu uzmanību Kioto protokolā izvirzītajiem mērķiem un virzi-
ties uz ilgtspējīgu izaugsmi, ievērojot vides prasības;

4.12 iesaka dalībvalstīm un Komisijai nolūkā veicināt tādu
projektu izvirzīšanu, sekmēšanu un finansēšanu, kuriem ir
izteikts sviras efekts, struktūrfondu plānošanā, kā arī ziņojumu
izstrādē un novērtēšanas posmā ņemt vērā sviras efektu;

4.13 uzsver nepieciešamību ņemt vērā reģionālās īpatnības
visos līmeņos arī turpmākajā kohēzijas politikā, jo "spēks daudz-
veidībā" ir būtisks kohēzijas politikas sviras efekta veiksmes
faktors;

4.14 lai pilnībā izmantotu struktūrfondu sviras efektu, iesaka
reģioniem un dalībvalstīm noteikt stingru atbilstību starp reģio-
nālajām stratēģijām, valstu reformu plāniem, nacionālajiem stra-
tēģiskajiem ietvardokumentiem un rīcības programmām, kas
konkrētīzē Eiropas kohēzijas politiku;

4.15 iesaka apspriest sviras efekta sniegtos ieguvumus un,
izmantojot kā atsevišķus, tā plaša mēroga pasākumus, turpināt

darbu pie sabiedrības mērķtiecīgas informēšanas attiecībā uz tā
iespējamajām priekšrocībām, kā arī izplatīt paraugprakses kā to
dara Reģionu komiteja Atvērto durvju dienu ietvaros;

4.16 iesaka Komisijai analizēt un izvērtēt reģionu izaugsmi
ilgtermiņā, uzsverot, ka pārmaiņas kultūrā un mentalitātē, kā arī
ši temata publiskošana pārredzamā un visiem saprotamā veidā ir
nepieciešamas, lai nodrošinātu to, ka reģionos patiešām notiek
tālāka sociālā un saimnieciskā attīstība;

4.17 atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu izveidot tīklus
"Reģioni ekonomiskajām pārmaiņām" un iesaka paredzēt plašu
tematiku, kas atspoguļo pārmaiņu dažādo teritoriālo dinamiku,
aicina Komisiju aktīvi iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības
iniciatīvas prioritāro jomu atlasē procesā un cer, ka Komiteja
tiks pilnībā iesaistīta minētās iniciatīvas izstrādē, kas radušies
pašreizējā iniciatīvu periodā, kuras veicināja *Urbact* un *Interreg
IIIC* programmas. Šajā sakarā iesaka, lai jauno iniciatīvu virs-
rakstā būtu atsauce uz pilsētām un municipalitātēm, kas ir nova-
torisku projektu galvenās dalībnieces, kuru ietekmi un pieredzi
ir paredzēts attīstīt jaunajā periodā ar nosaukumu "Reģioni un
pilsētas par ekonomiskajām pārmaiņām" ("*Regions and Cities for
the economic change*") atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvu izveidot
tīklus "Reģioni ekonomiskajām pārmaiņām", lai gan arī turpmāk
būtu jāizmanto pašreizējie, starpreģionu sadarbību veicinošie
instrumenti, un iesaka paredzēt plašu tematiku, kas atspoguļo
pārmaiņu dažādo teritoriālo dinamiku;

4.18 iesaka Eiropas iestādēm dažādu ES reģionu solidaritāti
uzskatīt par ES kohēzijas jēdziena galveno dimensiju. Kohēzijas
politikai arī turpmāk jābūt galvenajam Eiropas integrācijas poli-
tikas elementam.

Romā, 2007. gada 23. martā

Reģionu komitejas
priekšsēdētājs
Michel DELEBARRE